

Ravasz Péter

PhD hallgató

Károli Gáspár Református Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar

AZ ELEKTRONIKUS KÖZIGAZGATÁS STRATÉGIAI KÉRDÉSEI AZ EURÓPAI UNIÓBAN

Debreceni Jogi Műhely, 2018. évi (XV. évfolyam) 1-2. szám (2018. július 8.)

DOI [10.24169/DJM/2018/1-2/6](https://doi.org/10.24169/DJM/2018/1-2/6)

Strategic Questions of the electronic administrative procedure in the European Union – Summary

Radical changes could be observed at the of the 20th century and can also be found especially in the 21st century regarding the electronic administrative procedure both in the European Union and in the Member States. These changes primarily originate from the technical development, to which administration has to reflect; furthermore administration should be more faster and can be made closer to the citizens. I review the European Union's strategies and priorities concerning electronic administration in this paper. The European Union's powers are mainly focused on the implementation of such services in all Member States approximately at the same time in this field, if possible on the same technical grounds because only this way can the real interoperability between the different systems be guaranteed. But the interoperability of the national administrations is significantly limited by the linguistic diversity of the European Union because in the absence of a common official language real interoperability is limited by the different official languages used in the Member States. Such fields are for example the company registers and its accessibility through the European e-Justice Portal. Although, the efforts for e-administration of the European Union do not cover all areas of the national administrations, furthermore while the European Union's regulation is focused on the economically efficient activities, Member States have to prioritise issues of citizens' and legal persons' everyday lives when creating and realising electronic administration.

Bevezető gondolatok

A 20. század végén, és különösen a 21. században gyökeres változások figyelhetők meg az elektronikus közigazgatás területén mind az Európai Unió, mind pedig az egyes tagállamok szintjén. Ezek a változások mindenekelőtt a technikai fejlődésnek köszönhetőek, melyre a közigazgatásnak nem csupán reagálnia kell, hanem a reagálásával hosszú távon az állampolgárokhoz közelebb hozza és jelentősen gyorsítja a közigazgatás működését is. Ebben a tanulmányban az Európai Unió elektronikus közigazgatással kapcsolatos stratégiáit és prioritásait tekintem át.

Az e-közigazgatási törekvések kezdetei az Európai Unióban – a hívószavak kora

Az Európai Gazdasági Közösség tagállamai először 1978-ban határoztak el egy kísérleti programot, melynek egyik témája az információs társadalom volt. Az első egész társadalmat érintő átfogó informatikai program pedig az 1980-as évek elején Franciaországban indult el az ún. Minitel-rendszer kiépítésével. A Minitel-rendszer több millió ingyenesen kihelyezett terminál-képernyővel számos szolgáltatást nyújtó hálózatba kapcsolta össze a telefon-előfizetőket.¹ Az 1980-as években pedig több informatikai alapú program elindítására is sor került az EGK-n belül: ilyenek voltak például az ESPRIT (az információs technológiáért, 1984), a RACE (a fejlett kommunikációért, 1985), illetőleg a telematikai

¹ Pintér Róbert: *Európa információs társadalom politikája a Bangemann-jelentéstől az e-Europe programig*. www.artefaktum.hu/irasok/bangemann.rtf (2017. 07. 06.)

alkalmazásfejlesztési programok 1986-tól: az AIM (az egészségügyért), a DRIVE (a közúti szállításért) és a DELTA (a távoktatásért).²

Az Európai Unió szintjén lényegében az 1990-es évektől kezdődően beszélhetünk valódi e-közigazgatási törekvésekről. A szakirodalom ugyanakkor megjegyzi, hogy az Európai Unió információs társadalomhoz és e-közigazgatáshoz való hozzáállása a kezdetektől fogva reaktív jellegű: az Egyesült Államok és Japán (és Szingapúr) hasonló törekvéseire igyekszik reagálni annak érdekében, hogy ne kerüljön behozhatatlan versenyhátrányba azokhoz képest.³ Az 1993-1999 között megszülető dokumentumok jelentős része rendkívüli optimizmussal tesz hitet az információs társadalom kiépítése mellett, sokszor figyelmen kívül hagyva a realitásokat. Erre az időszakra tehető annak felismerése, hogy az Európai Unió versenyképességének egyik kulcseleme az e-közigazgatás megfelelő kiépítése és működtetése. A teljesség igénye nélkül, ebben a korszakban került elfogadásra az „Európa útja az információs társadalomba” akcióterv⁴, az „Élet és munka az információs társadalomban: az ember az első helyen” című zöld könyv⁵, vagy éppen a Tanács 253/1998/EK döntése az Információs Társadalom Promóciójáról: PROMISE program.

Az e-közigazgatás alapjainak megteremtése szempontjából egyértelműen a Bizottság „A növekedés, a versenyképesség és a foglalkoztatottság középtávú stratégiájáról szóló fehér könyv”⁶, és az ennek nyomán 1994-ben a Tanács felkérésére megjelent szakértői jelentés, az ún. Bangemann-jelentés tekinthető.⁷ A jelentés megállapítja, hogy „az információs társadalom kiépítése (eljövetele) elkerülhetetlen, sőt, jelentőségét tekintve az ipari forradalommal összevethető.”⁸ A jelentés tíz olyan területet azonosított, mint amelyeken a várható célok teljesülhetnek, ezek: távmunkavégzés; távtanulás; hálózat egyetemek és kutatóközpontok részére; telematikai szolgáltatások kis- és közepes vállalatok részére; közúti közlekedési menedzsment rendszerek; légi forgalomirányítás; egészségügyi hálózatok; elektronikus tendereztetési eljárások; transz-európai államigazgatási hálózat és városi információs központok kiépítése.⁹ Több, mint húsz év távlatából jól látható, hogy a jelentés helyesen azonosította azokat a területeket, mint amelyeken a leginkább szükséges, illetőleg lehetséges az elektronikus szolgáltatások bevezetése. A jelentésből ugyanakkor az is jól látható, hogy a lehetséges tíz alkalmazási terület közül a legnehezebben a transz-európai államigazgatási hálózat kiépítése zajlott és zajlik, figyelemmel többek között az egyes tagállamok eltérő nyelvi, kulturális és jogi sajátosságaira is.

A Bangemann-jelentést a Tanács az 1994. június 24-25-i korfui konferenciáján fogadta el, és egyben felkérte a Bizottságot arra, hogy dolgozzon ki egy intézkedési programot. A Bizottság ezt követően rekordgyorsasággal, már 1994. július 19-én bemutatta az „Európa útja az információs társadalom felé: akcióterv” című anyagát.¹⁰ Az akcióterv négy főbb cselekvési területet jelölt ki. Az üzleti környezet javítása olyan intézkedések elfogadását irányozta elő, melyek elsősorban a kisvállalkozások számára teszi lehetővé az új technológiák bevezetését a mindennapi működésük során, ideértve a szerzői jogi kérdéseket, az adatvédelmet, vagy éppen az elektronikus aláírás alkalmazását. Az akcióterv második fontos célkitűzése az élethosszig tartó tanulás elősegítése, hiszen Európa vállalkozásai és polgárai csak így lehetnek képesek élni az új technológiák nyújtotta lehetőségekkel. Az akcióterv rögzítette, hogy a Bizottság olyan intézkedések elfogadását tervezi, melyek középpontjában a polgárok állnak, és melyek segítségével elérhetővé válnak a polgárok számára az új technológiák mind a munkahelyükön, mind pedig az otthonukban. Az akcióterv végezetül azt is megállapította, hogy a globálissá váló információs társadalom globális szabályozást igényel

² Cseh Gergely, Torma András: *Az elektronikus közigazgatás kialakulásának Európai Unió állomásai*. Miskolci Doktoranduszok Jogtudományi Kiadványai. Tomus 14 (2014), Miskolc, 92.

³ Budai Balázs Benjámin, Tózsza István: *E-közigazgatás*. Debrecen, 2007, 28.

⁴ COM (94) 347 final.

⁵ COM (96) 389 final.

⁶ COM (93) 700 final.

⁷ *Europe and the Global Information Society – Bangemann Report Recommendations to the European Council*. A jelentés teljes szövegét magyarul lásd: <http://mek.iif.hu/porta/szint/muszaki/szamtech/wan/hatasok/bangemann.hun> (2017. 07. 05.)

⁸ Részletesen lásd: Csáki Gyula Balázs: *Az elektronikus közigazgatás tartalma és egyes gyakorlati kérdései*. HVG-ORAC, Budapest, 2010, 10.

⁹ Cseh, Torma i.m. 93.

¹⁰ COM (94) 347 final.

a piacokhoz való hozzáférés, a szellemi tulajdonjogok, a privacy vagy éppen az adatvédelem területén, melyek megalkotásában az Európai Uniónak is aktívan részt kell vállalnia.¹¹

Az akcióterv nyomán a Bizottság 1998. december 8-án elfogadta az „eEurope: Információs társadalom mindenkinek” című dokumentumot¹², mely tíz prioritást határozott meg: a számítógépes, internetes oktatás bevezetése az iskolákban; olcsóbb internet-hozzáférés; az e-kereskedelem elterjedésének felgyorsítása; gyors internet-hozzáférés biztosítása a kutatók és diákok számára; olyan „okos kártya” bevezetése, mely biztonságosan teremti meg az egészségügyi szolgáltatások, elektronikus fizetés stb. lehetőségét; kockázati tőke biztosítása a kis- és középvállalkozások számára; a fogyatékkal élők számára az elektronikus részvétel lehetőségének megteremtése; online egészségügyi szolgáltatások bevezetése; intelligens tömegközlekedés megteremtése; a kormányzati szolgáltatások elektronikus igénybevétele.¹³

A második korszak – közelítés a realitásokhoz

Az 1993-1999 közötti időszakban egyértelműen megfigyelhető volt a realitásoktól nagymértékben elrugaskodott, rendkívül ambiciózus célok megfogalmazása, amelyek ritkán társultak konkrét, megvalósítható intézkedésekkel. A következő, 1999-2004 közötti korszakban már az Európai Unió szintjén a hangzatos „hívószavak” és stratégiák helyett valódi, és ténylegesen megvalósítható tervek kidolgozására került sor. Az ebben az időszakban elindított egyes programok között pedig egyre nagyobb lett a kohézió, és a horizontális programok egyre jobban kapcsolódtak az Európai Unió prioritásaihoz. Ennek a korszaknak a főbb dokumentumai a „Fehér könyv az európai kormányzásról”¹⁴, az eEurope 2002 akcióterv¹⁵, illetve a Bizottság „Az e-kormányzat szerepe Európa jövőjében” című közleménye.¹⁶ Az eEurope 2002 akcióterv kiemelt célként rögzítette a közszolgálati információk elérésének biztosítását, az információszabadság és elektronikus átláthatóság érvényesítését; a közigazgatási szervek nemzeti és uniós szintű adatcseréjének biztosítását; a nyílt forráskódú szoftverek beszerzésének támogatását; az elektronikus aláírás bevezetését a hatósági ügyintézésben; és az elektronikus hatósági ügyintézési formák megvalósítását.¹⁷

Az eEurope 2002 akcióterv az említett kiemelt célokat három fő csoportba sorolta. Az első kategória céljai között az olcsóbb és gyorsabb internet-hozzáférés, a kutatók és diákok számára a gyors internet biztosítása, valamint a biztonságos hálózatok és intelligens kártyák kiépítése szerepel. A második csoport az élethosszig tartó tanulás, a tudásalapú társadalommal kapcsolatos célkitűzéseket rögzít, míg a harmadik kategóriába az e-kereskedelem elősegítése, az e-közigazgatás, a digitális tartalmak és intelligens közlekedési rendszerek sorolhatóak be.¹⁸ Az e-közigazgatással kapcsolatos célkitűzések jól mutatják, hogy mennyiben változott a megközelítés a korábbi korszakhoz képest, ugyanis egyértelműen meghatározásra került az az összesen 20 terület, melyen az e-közigazgatási szolgáltatásokat a tagállamoknak legkésőbb 2002 végéig biztosítaniuk kellett. Ezen szolgáltatások körét az alábbi, saját szerkesztésű táblázat mutatja be.

A polgárok számára nyújtandó szolgáltatások	A vállalkozások számára nyújtandó szolgáltatások
SZJA-ügyintézés	munkavállalók járulékaival kapcsolatos

¹¹ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-96-1087_en.htm (2017. 07. 06.)

¹² *eEurope: an Information Society for All*. COM (99) 687 final.

¹³ Lásd: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:l24221&from=EN> (2017. 07. 06.)

¹⁴ COM (2000) 11 final.

¹⁵ COM (2000) 330 final.

¹⁶ COM (2003) 567 final.

¹⁷ Budai, Tózsá i.m. 30.

¹⁸ Cseh, Torma i.m. 99.

	ügyintézés
munkaügyi hatóságok szolgáltatásai	társasági adó-ügyintézés
TB-ügyintézés	áfa-bevallás
személyi okmányokkal kapcsolatos ügyintézés	cégbejegyzéshez kapcsolódó ügyintézés
gépjárművek adminisztrációja	statisztikai adatszolgáltatások
építési engedélyek igénylése	vámügyintézés
rendőrségi bejelentések	környezetvédelmi engedélyezés
könyvtári szolgáltatások	közbeszerzési eljárások
anyakönyvi ügyintézés	
felsőoktatási jelentkezés/beiratkozás ⁰	
lakhelybejelentés	
egészségügyi szolgáltatások	

Az eEurope 2002 akcióterv folytatásának tekinthető eEurope 2005 akcióterv¹⁹ egyértelműen prioritásként kezelte az e-közigazgatás fejlesztését, melynek megvalósításához összesen 6 konkrét cselekvési terv is lefektetésre került:

- 2005 végéig minden tagállami közigazgatási szerv rendelkezzen szélessávú hálózati hozzáféréssel;
- 2003 végéig a Bizottság kiadja azokat az európai keretszabályokat, melyek elengedhetetlenek az uniós szinten elérhető szolgáltatások működtetéséhez;
- 2004 végéig a tagállamok biztosítják, hogy az alapvető közigazgatási szolgáltatások interaktívak és mindenki számára hozzáférhetőek legyenek;
- 2005 végéig a tagállamok a közbeszerzések jelentős részét elektronikus úton valósítják meg;
- minden tagállami polgár számára lehetőséget kell biztosítani a nyilvános, közösségi internet-hozzáférésre;
- a Bizottság a tagállamokkal, a gazdasági szereplőkkel és a regionális szervekkel együtt olyan e-szolgáltatásokat kezdeményez, melyek Európát népszerűsítik és a közérdekű adatok felhasználóbarát elérését teszik lehetővé.²⁰

A harmadik korszak – a kijózanodás időszaka

A 2005-től kezdődő harmadik korszak leginkább a kijózanodás és realitás időszakának tekinthető. A tagállamok felismerték, hogy az e-közigazgatás erőltetett bevezetése rendkívül költségigényes, és a tagállamok, illetőleg az Európai Unió által a cél elérésére fordított költségvetés ehhez elégtelen, így szükségessé vált az e-közigazgatásra vonatkozó tervek további észszerűsítése. Az i2010: Európai Információs Társadalom a növekedésért és foglalkoztatásért stratégia²¹ három prioritást fogalmazott meg:

¹⁹ COM (2002) 263 final.

²⁰ Cseh, Torma i.m. 101-102.

²¹ COM (2005) 229 final.

egy egységes európai információs tér létrehozását, az infokommunikációs kutatás-fejlesztési beruházások növelését és a befogadó európai információs társadalom megteremtését. A stratégia célul tűzte ki, hogy öt év alatt, 2010-re az összes állampolgár (beleértve a szociálisan hátrányos helyzetű csoportokat is) az e-közigazgatás kedvezményezettje legyen valamilyen formában.

A belső piaci szolgáltatásokról szóló 2006/123/EK irányelv 5-8. cikke nyomán négy pontban összegezhetőek azok a területek, amelyeken az e-közigazgatás fejlesztése szükséges. Az irányelv 5. cikke az eljárások egyszerűsítését írja elő, mely magában foglalja a harmonizált formanyomtatványok bevezetését, valamint annak előírását, hogy ha a tagállamok bármilyen igazolást vagy tanúsítványt kérnek, amely valamely követelménynek való megfelelést bizonyít, minden más tagállamból származó iratot el kell fogadniuk, melynek ugyanaz a célja, mint az adott tagállam által megkövetelt igazolásnak. Az irányelv mindössze annyit rögzít megengedésképpen, hogy a tagállamok az iratokról nem hitelesített fordítást kérhetnek a saját hivatalos nyelvükön.

Az irányelv 6. cikke az egyablakos ügyintézési pontok bevezetését írja elő, míg a 7. cikk ezeken az ügyintézési pontokon a tájékoztatáshoz való jog érvényesülését biztosítja, különösen az alábbi területeken: a szolgáltatási tevékenység gyakorlásához szükséges eljárások és engedélyek, az illetékes hatóságok elérhetőségei, a különböző nyilvántartásokhoz és adatbázisokhoz való hozzáférés módja és feltételei, a rendelkezésre álló jogorvoslatok.

Az irányelv 8. cikke azt írja elő, hogy a tagállamok biztosítják, hogy a szolgáltatási tevékenység nyújtására való jogosultsággal, valamint gyakorlásával kapcsolatos minden eljárás és alaki követelmény elektronikus úton is teljesíthető legyen. Szolgáltatás alatt minden, valamely tagállamban letelepedett szolgáltató által nyújtott szolgáltatás értendő, az irányelv 2. cikkében meghatározott kivételekkel (pl. pénzügyi szolgáltatások, szerencsejátékok, vagy éppen közjegyzői szolgáltatások).

Ezen, jelenleg is tartó korszak legújabb dokumentuma az Európai Unió 2016-2020 közötti időszakra vonatkozó e-kormányzati cselekvési terve. A Bizottság 2016. áprilisában tette közzé „A közigazgatás digitális átalakításának felgyorsítása” címet viselő, 2016-2020-ra vonatkozó e-kormányzati cselekvési tervét.²² A cselekvési terv víziója szerint 2020-ra az Európai Unió közigazgatásai és közintézményei nyitottak, hatékonyak és befogadók lesznek, és az EU valamennyi polgára és vállalkozása számára határok nélküli, egyénre szabott, felhasználóbarát, és „végponttól végpontig” jellegű digitális közszolgáltatásokat fognak nyújtani. A jobb szolgáltatások megtervezése és nyújtása innovatív megközelítések révén történik, összhangban a polgárok és vállalkozások szükségleteivel és elvárásaival. A közigazgatások élnek az új digitális környezet által nyújtott lehetőségekkel, hogy megkönnyítsék a kapcsolattartást az érdekeltekkel és egymás között.²³

Annak érdekében, hogy uniós szinten hatékonyan valósuljon meg a közigazgatás digitális átalakítása, az alábbi alapelvekre kell az egyes tagállamoknak tekintettel lenniük. A közigazgatásnak alapértelmezésben digitálisnak kell lennie, azaz előnyben kell részesíteniük a digitális ügyintézést a papíralapú ügyintézéssel szemben. Ugyanakkor mindaddig, míg erre valós és érdemi állampolgári igény mutatkozik, az államok nem szüntethetik meg a papíralapú ügyintézést, így az e-közigazgatás kiterjesztése rövid távon nem csupán az infrastruktúra kiépítése miatt, hanem a kettős ügyintézési mód miatt is többletköltségekkel jár (melyet hosszú távon a hatékonyság növelése és az ebből eredő megtakarítások előreláthatóan egyértelműen ellensúlyoznak majd). Az e-közigazgatás másik fontos alapelve az egyszerű adatszolgáltatás, azaz a közigazgatásnak biztosítani kell, hogy a polgárok és a vállalkozások ugyanazt az információt csak egyszer juttassák el valamely közigazgatási szervnek. Ugyancsak lényeges alapelve a befogadó jelleg és hozzáférhetőség, azaz a közigazgatásnak reagálnia kell az egyes társadalmi csoportok, így különösen az idősek és a fogyatékosokkal élők szükségleteire is.²⁴ A nyitottság és átláthatóság elve azt jelenti, hogy a közigazgatásoknak meg kell osztaniuk az adatokat és információkat egymással, valamint lehetővé kell tenniük a polgárok és a vállalkozások számára, hogy adataikhoz hozzáférjenek és azokat javítsák, illetőleg a

²² A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: *Uniós e-kormányzati cselekvési terv 2016-2020*. A közigazgatás digitális átalakításának felgyorsítása. COM(2016) 179 végleges. (A továbbiakban: Uniós e-kormányzati cselekvési terv).

²³ *Uniós e-kormányzati cselekvési terv*, 3.

²⁴ A Bizottság már irányelvtervezetet is készített a webhelyek akadálymentesítésére vonatkozóan: COM (2012) 721.

rájuk vonatkozó eljárások aktuális fázisait nyomon követhessék. Az egységes belső piac koncepciójából adódóan a közigazgatásoknak a közszolgáltatásokat határokon átnyúló módon kell rendelkezésre bocsátaniuk. A határokon átnyúló közigazgatás elvéhez szorosan kapcsolódik az átjárhatóság elve, melynek értelmében a közigazgatásokat úgy kell megtervezni, hogy az adatok és digitális szolgáltatások Európai Unió belüli szabad mozgására támaszkodva mindenhol zökkenőmentesen működjenek. Említést érdemel végezetül a megbízhatóság és biztonság elve, melynek értelmében az e-közigazgatás rendszerének kialakítása során nem csupán a személyes adatok és a magánélet védelme, hanem az informatikai biztonság szempontjait is maradéktalanul érvényesíteni kell.²⁵

Az Európai Unió a közigazgatás egyes részterületein speciális intézkedésekkel is ösztönzi az e-közigazgatás tagállami kialakítását. Ilyen speciális területnek tekinthető például a közbeszerzés, mely területen a 2014/24/EU irányelv értelmében a tagállamoknak legkésőbb 2017. április 18. napjáig be kellett vezetniük az elektronikus kommunikációt, és legkésőbb 2018. október 18-ig be kell vezetniük a teljes körű elektronikus eljárást. A magyar jogalkotó a 2015. évi CXLIII. törvénnyel az Európai Unió tagállamai közül az elsők között ültette át az irányelv rendelkezéseit. A törvény eredetileg 2017. február 1-ben határozta meg az elektronikus kommunikációra való áttérés kötelezettségét, ám a jogalkotó utóbb ezt a határidőt 2017. december 31-ig meghosszabbította. A 910/2014/EU rendelet pedig az elektronikus tranzakciókhoz kapcsolódó elektronikus azonosítás és bizalmi szolgáltatások (az ún. eIDAS-szolgáltatások) elterjedésével kapcsolatos kérdéseket szabályozza.

Záró gondolatok

Jól látható, hogy az Európai Unió hatáskörei az e-közigazgatás területén elsősorban arra irányulnak, hogy valamennyi tagállam megközelítőleg azonos időpontban vezesse be ugyanazokat a szolgáltatásokat, lehetőség szerint ugyanazon a technikai alapon, hiszen csak így biztosítható ezek között a valódi átjárás lehetősége. A közigazgatások interoperabilitását ugyanakkor nagymértékben korlátozza az Európai Unió nyelvi sokszínűsége, hiszen egyetlen hivatalos nyelv hiányában a valódi átjárhatóságnak érdemi akadályát képezi az egyes tagállamok közigazgatásai által használt eltérő hivatalos nyelv.

Vannak azonban olyan területei is az e-közigazgatásnak, ahol az eltérő hivatalos nyelvek kevésbé jelentenek áthidalhatatlan problémát. Ilyen terület például a cégnyilvántartások összekapcsolása²⁶ és az európai igazságügyi portálon keresztül elérhetősége, ami egyszerre csökkenti a vállalkozások adminisztratív terheit, valamint növeli az egységes piacba vetett bizalmat. Hasonlóan lehetséges a fizetésektelenségi nyilvántartások elektronikus összekapcsolása is²⁷, már csak azért is, mert a 2015/848/EU rendelet arra kötelezi a tagállamokat, hogy 2018-ig hozzák létre a saját nemzeti elektronikus fizetésektelenségi nyilvántartásaikat.

Véleményem szerint rendkívül előremutató lehetne továbbá a határon átnyúló tevékenységekhez kötődő áfa-fizetéssel kapcsolatosan valamilyen nyilvántartás elkészítése, hiszen az áfa-csalások jelentős része a határon átnyúló tevékenységekhez kapcsolódó áfa meg nem fizetéséhez, illetőleg alaptalan visszaigényléséhez kapcsolódik.²⁸ Egy ilyen nyilvántartás elkészítése nem csupán a szabályokat maradéktalanul betartó kereskedők, hanem az adóbevételről eső tagállamok számára is egyértelműen hasznos volna. Ugyancsak lehetséges volna (és erre a Bizottság cselekvési terve is kifejezetten utal) az álláskeresőknél, illetőleg állást kínáló munkaadóknál szóló adatbázisok (álláshirdetések, önéletrajzok) összekapcsolása, mely elősegíthetné az álláskeresőknél mobilitásukat is az Európai Unión belül.²⁹

Látható, hogy a Bizottság által vázolt cselekvési területek valamilyen formában az Európai Unió elsődleges

²⁵ *Unió e-kormányzati cselekvési terv*, 4-5.

²⁶ Az Európai Parlament és a Tanács 2012. június 13-i 2012/17/EU irányelve a 89/666/EGK tanácsi irányelvnek, valamint a 2005/56/EK és a 2009/101/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek a központi nyilvántartások, a kereskedelmi nyilvántartások és a cégjegyzékek összekapcsolása tekintetében történő módosításáról.

²⁷ *Unió e-kormányzati cselekvési terv*, 9.

²⁸ Solyom Borbála: *A határon átnyúló hiányzó kereskedő áfa csalás fajtái és az Európai Bíróságnak a csalási formákra adott válaszai*. Pázmány Law Working Papers, Nr. 2014/16.

²⁹ *Unió e-kormányzati cselekvési terv*, 11.

(gazdasági) célkitűzéseihez kapcsolódnak. Az kétséget kizáróan megállapítható, hogy az Európai Unió mint gazdasági entitás világszintű versenyképessége nagymértékben függ attól, hogy különösen az adminisztráció területén a belső piac jelenlegi „töredezettségét” mennyiben sikerül idővel korlátozni, illetőleg egyes részterületeken teljesen felszámolni. Az Európai Unió e-közigazgatási törekvései ugyanakkor nem fedik le teljes egészében a tagállami e-közigazgatást, sőt: amíg az Európai Unió szabályozása a gazdasági értelemben hasznos tevékenységeket érinti, addig a tagállamoknak az állampolgárok és jogi személyek mindennapjait érintő területekre kell koncentrálniuk a saját e-közigazgatással kapcsolatos intézkedéseik kidolgozása és megvalósítása során.